

CUMHURİYET'İN 100. YILI KİTAPLIĞI

100th ANNIVERSARY OF THE REPUBLIC BOOKS

CUMHURİYET'İN 100. YILINDA BİLGİ VE BELGE YÖNETİMİ TEKNOLOJİSİNDE GÜNCEL YAKLAŞIMLAR

*CURRENT APPROACHES IN INFORMATION AND
RECORDS MANAGEMENT TECHNOLOGY IN THE
100TH ANNIVERSARY OF THE REPUBLIC*

Editörler / Editors: Doç. Dr. Pervin BEZİRCİ, Doç. Dr. Işıl İlknur SERT

**CUMHURİYET'İN 100. YILINDA
BİLGİ VE BELGE YÖNETİMİ TEKNOLOJİSİNDE
GÜNCEL YAKLAŞIMLAR**

**CURRENT APPROACHES IN INFORMATION
AND RECORDS MANAGEMENT
TECHNOLOGY IN THE 100TH
ANNIVERSARY OF THE REPUBLIC**

Editörler / Editors

Doç. Dr. Pervin BEZİRCİ

İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Bilgi ve Belge Yönetimi, İstanbul, Türkiye

Doç. Dr. Işıl İlknur SERT

İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Bilgi ve Belge Yönetimi, İstanbul, Türkiye

Yayıncı / *Published by*
İstanbul Üniversitesi Yayınevi / *Istanbul University Press*
İstanbul Üniversitesi Merkez Kampüsü, 34452 Beyazıt, Fatih / İstanbul - Türkiye

<https://iupress.istanbul.edu.tr>

Cumhuriyet'in 100. Yılında Bilgi ve Belge Yönetimi Teknolojisinde Güncel Yaklaşımlar / *Current Approaches in Information and Records Management Technology in the 100th Anniversary of the Republic*

Editörler / *Editors*: Pervin BEZİRCİ, Işıl İlknur SERT

E-ISBN: 978-605-07-1614-6

DOI: 10.26650/B/SS53.2024.015

İstanbul Üniversitesi Yayın No / *Istanbul University Publication No*: 5350

Edebiyat Fakültesi Yayın No / *Faculty of Letters Publication No*: 3493

Online Yayın, Mayıs 2024 / *Published Online in May 2024*

Bu çalışmaya atıfta bulunurken, referansa DOI numarasının dahil edilmesi önerilir.
It is recommended that a reference to the DOI is included when citing this work.

Bu çalışma Creative Commons Atıf-GayrıTicari 4.0 Uluslararası (CC BY-NC 4.0) lisansı altında online olarak yayındadır.

This work is published online under the terms of Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License (CC BY-NC 4.0)

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

Kitabın telif hakkı bulunmaktadır. Online olarak yayınlanan Creative Commons versiyonu haricinde, yasal istisnalar ve geçerli lisans sözleşmelerinin koşulları dikkate alınmalıdır.

This work is copyrighted. Except for the Creative Commons version published online, the legal exceptions and the terms of the applicable license agreements shall be taken into account.

Bu kitap İstanbul Üniversitesi Yayınevi'nin, Cumhuriyet'in 100. Yılı kitap projesi kapsamında yayınlanmıştır. / *This book was published as part of the Istanbul University Press' 100th Anniversary of the Republic book project.*

İÇİNDEKİLER / CONTENTS

ÖN SÖZ / PREFACE

Ümit KONYA..... x

GİRİŞ / INTRODUCTION

Pervin BEZİRCİ, Işıl İlknur SERT xii

1. KISIM - PART 1

1. BÖLÜM / CHAPTER 1

Türk Kütüphaneciliğinin Gelişiminde Uzman Raporlarının Etkisi

The Effects of Expert Reports on the Development of Turkish Librarianship

Asiye KAKIRMAN YILDIZ 3

2. BÖLÜM / CHAPTER 2

Osmanlı İmparatorluk Yönetim Sisteminin Bilgi Kaynakları: Tahrir Defterleri

Information Sources of the Ottoman Empire System: Tahrir Defterleri

Bilgin AYDIN..... 25

3. BÖLÜM / CHAPTER 3

Türkiye Cumhuriyeti ve Kütüphane Kurumu: Aydınlanma Kavramı Bağlamında Bir Değerlendirme

The Republic of Turkey and the Library Institution: An Assessment in the Context of the Enlightenment Concept

Bülent YILMAZ..... 41

4. BÖLÜM / CHAPTER 4

Türkiye’de Kütüphanecilik Alanındaki Gelişmeleri Etkileyen Yasalar, Türk ve Yabancı Bilim

İnsanlarının Raporları, Kütüphanecilik Eğitimi

The Developments in the Librarianship in Turkey: Laws, Reports of Turkish and Foreign Scientists, Librarianship Education

Fatoş SUBAŞIOĞLU 81

5. BÖLÜM / CHAPTER 5

Tarihsel Süreçte Kütüphanecilik Eğitimi ve Türkiye’de Bu Bağlamdaki Sorunlar

Development of Librarianship Education in the Historical Aspect and Problems

Encountered within This Context, in Turkey

Hasan Sacit KESEROĞLU 115

6. BÖLÜM / CHAPTER 6

Dr. Stummvoll’un Ankara’da Açtığı Kütüphanecilik Kursu ve Diğer Kütüphanecilik Etkinlikleri

Library Course and Other Library Activities Opened By Dr. Stummvoll in Ankara

Mehmet Kemal SEVGİSUNAR..... 139

7. BÖLÜM / CHAPTER 7

Evkâf-ı Ümem Târîhi’ne Göre Fetih’ten Cumhuriyet’e İstanbul Vakıf Kütüphaneleri

İstanbul Foundation Libraries from Conquest to the Republic According to the

History of Evkâf-ı Ümem

Rıfat GÜNALAN 171

İÇİNDEKİLER / CONTENTS

---

2. KISIM - PART 2

8. BÖLÜM / CHAPTER 8

Türkiye’de Halk Kütüphanelerinde Dönüşen Kullanıcı Hizmetleri: Kültür ve Turizm Bakanlığı 2015-2022 Yılları İdari Faaliyet Raporları Üzerinden Bir Değerlendirme

Transforming User Services in Turkish Public Libraries: An Evaluation Based on the Annual Reports of the Ministry of Culture and Tourism for the Years 2015-2022

Ahmet ALTAY 197

9. BÖLÜM / CHAPTER 9

Google Haritalar’daki Kullanıcı Yorumlarına Yönelik Bir Analiz: Beyazıt Devlet Kütüphanesi Örneği
An Analysis of User Reviews on Google Maps: The Case of the Beyazıt State Library

Ömer DALKIRAN 223

10. BÖLÜM / CHAPTER 10

Güncel Kütüphane Hizmetleri Bağlamında Halk Kütüphanelerinin Özel Gereksinimli Bireylere Etkileri: Harold Washington Kütüphane Merkezi Örneği

The Effects of Public Libraries on Individuals and Groups with Special Needs in the Context of Current Library Services: The Case of Harold Washington Library Center

Pervin BEZİRCİ, Rukiye HACIFETTAHOĞLU GÜLEÇYÜZ 251

11. BÖLÜM / CHAPTER 11

Millet Kiraathanelerinin Halk Kütüphanesi Kullanıcısı Üzerindeki Olumlu Etkisi Üzerine Bir İnceleme: Merkezefendi Millet Kiraathanesi Örneği

An Investigation on the Positive Effects of Millet Kiraathanesi on the User of the Public Library: The Example of Merkezefendi Millet Kiraathanesi

Ümit KONYA, Şeyma GÜZELDAL 281

3. KISIM - PART 3

12. BÖLÜM / CHAPTER 12

Türkiye’de Kütüphanelerde Hizmet İçi Eğitim Olanakları
In-Service Training Opportunities in Libraries in Turkey

Huriye ÇOLAKLAR 323

13. BÖLÜM / CHAPTER 13

Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Yüksek Lisans Öğrencilerinin Akademik Yazma Becerilerindeki Gelişim

The Development of Academic Writing Skills of Graduate Students of Information and Records Management Department

Nermin ÇAKMAK 363

14. BÖLÜM / CHAPTER 14

Bilgi ve Belge Yönetimi Eğitiminde Yeni Eğilimler: Ters-Yüz Sınıf Modeli Bağlamında Bir Uygulama
The New Trends in Information and Records Management Education: An Application in the Context of the Flipped Classroom Model

Semanur ÖZTEMİZ 397

İÇİNDEKİLER / CONTENTS

---

4. KISIM - PART 4

15. BÖLÜM / CHAPTER 15

Dijital Dönüşüm Sürecinde Türkçe Elektronik Kitaplar: Akademisyenlerin Algı ve Tutumları
Turkish Electronic Books in The Digital Transformation Process: Perceptions and Attitudes of Academicians

Ayşegül TOK, Pervin BEZİRCİ..... 423

16. BÖLÜM / CHAPTER 16

Belge Yönetiminde İnsan Hatalarını Azaltmada Yapay Zekânın Rolü
The Role of Artificial Intelligence on Reducing Human Errors in Records Management

Bahattin YALÇINKAYA, Mehmet Oytun CİBAROĞLU 447

17. BÖLÜM / CHAPTER 17

Yayıncılıkta Dönüşüm ve Araştırma Değerlendirmesi
Transformation in Publishing and Research Evaluation

Burcu Umut ZAN..... 465

18. BÖLÜM / CHAPTER 18

Bilgi ve Belge Yönetimi Alan Dergilerinin Konu Yönelimleri Üzerine Bir İnceleme
An Investigation on Subject Tendency of Information and Records Management Journals

Burcu YILMAZ KARAHAN, Nevzat ÖZEL 493

19. BÖLÜM / CHAPTER 19

Bilgi Kaynaklarında Yeni Bir Yaklaşım: Kent Arşivleri
An Investigation on Subject Tendency of Information and Records Management Journals

Dündar ALİKILIÇ..... 513

20. BÖLÜM / CHAPTER 20

Akademik Yayıncılık İçin Bir Tehdit: Yağmacı Dergiler ve Yayıncılar
A Threat to Academic Publishing: Predatory Journals and Publishers

Fatih CANATA..... 531

21. BÖLÜM / CHAPTER 21

Digital Aspects of the History of Teaching Turkish Language in Bulgaria
The Case of The Virtual Collection of Bulgarian Manuals, Grammars And Dictionaries For Learning Turkish Language

Milena YORDANOVA, Dimitar VESSELINOV 561

22. BÖLÜM / CHAPTER 22

Teknolojik Gelişmelerin Koleksiyon ve Bilginin Düzenlenmesine Yansımaları
Reflections of Technological Developments on Collection and Organization of Information

Mustafa BAYTER 575

23. BÖLÜM / CHAPTER 23

Fonksiyonel Dosya Planının Nitelikleri: Literatüre Dayalı Bir İnceleme
Features of Functional File Plan: A Literature-Based Review

Niyazi ÇİÇEK 611

İÇİNDEKİLER / CONTENTS

---

24. BÖLÜM / CHAPTER 24

Araştırma Değerlendirme Yöntemleri ve Yeni Yönelimler

Research Evaluation Methods and New Aspects

Özlem GÖKKURT DEMİRTEL 635

25. BÖLÜM / CHAPTER 25

Açık Bilim Politikaları ve Üniversite Kütüphanelerine Yansımaları

Open Science Policies and Reflections on University Libraries

Tülay OĞUZ 657

5. KISIM - PART 5

26. BÖLÜM / CHAPTER 26

Bilgi Merkezlerindeki Risk Değerlendirme Çalışmalarının ve Acil Durum Planlarının Teknolojik Sistemlerle İş Sürekliliğine Katkısı

Contribution of Risk Assessment Studies and Emergency Plans in Information Centers to Business Continuity with Technological Systems

Alpaslan Hamdi KUZUCUOĞLU 685

27. BÖLÜM / CHAPTER 27

Üniversite Kütüphanelerinde Elektronik Kaynak ve Bütçe Yönetim Sistemleri

Electronic Resource and Budget Management Systems in University Libraries

Ahmet Faruk BİLGİN, Güssün GÜNEŞ 709

28. BÖLÜM / CHAPTER 28

Kütüphaneler İçin Bütçe Yaklaşımları

Budget Approaches for Libraries

Güssün GÜNEŞ, Abdullah BİRİNCİ 735

6. KISIM - PART 6

29. BÖLÜM / CHAPTER 29

Fikri Mülkiyet Hukukunda Kamuya Ödünç Verme Hakkı

Public Lending Right (PLR) in The Intellectual Property Law

Dilek CENGİZ 763

30. BÖLÜM / CHAPTER 30

Dijitalleşen Kütüphaneler ve Dijital Kültür

Digitalising Libraries and Digital Culture

Güler DEMİR 783

31. BÖLÜM / CHAPTER 31

Kurumsal Sürdürülebilirliğin Ön Koşulu Olarak Toplum Temelli Kütüphanecilik

Community Based Librarianship as a Prerequisite for Institutional Sustainability

Mehmet Ali AKKAYA 807

32. BÖLÜM / CHAPTER 32

Disiplinlerarası Bakış ile Bilgi ve Belge Yönetimi

Library and Information Science From an Interdisciplinary Perspective

Sacit ARSLANTEKİN 833

İÇİNDEKİLER / CONTENTS

---

33. BÖLÜM / CHAPTER 33

Dijital Kültür ve İletişim

Digital Culture and Communication

Semanur ÖZTEMİZ 853

7. KISIM - PART 7

34. BÖLÜM / CHAPTER 34

Metaverse’de Kütüphaneler ve Bilgi Kurumları

Libraries and Information Institutions in the Metaverse

Fidan BAYRAKTUTAN, Sevinç GÜLSEÇEN 883

35. BÖLÜM / CHAPTER 35

Kütüphane 4.0: Kütüphanelerde Yeni Nesil Teknolojiler

Library 4.0: New Generation Technologies in Libraries

Gülten ALIR DERBENT 909

36. BÖLÜM / CHAPTER 36

Dijital Bilgi Okuryazarlığı

Digital Information Literacy

Işıl İlknur SERT 933

37. BÖLÜM / CHAPTER 37

“Tekrarlanabilirlik Krizi” Bağlamında Açık Bilim Girişimi ve Akademik Kütüphanelere Etkisi

The Open Science Initiative in the context of the “Reproducibility Crisis” and Its

Impact on Academic Libraries

Mithat Bayer ZENCİR 945

38. BÖLÜM / CHAPTER 38

Veri Yönetişimi ve Açık Veri Uygulamaları

Data Governance and Open Data Implementations

Şahika EROĞLU 965

39. BÖLÜM / CHAPTER 39

Kütüphanelerde Üst Veri Kalitesinin Değerlendirilmesi

Metadata Quality Assessment in Libraries

Tolga ÇAKMAK 987

40. BÖLÜM / CHAPTER 40

Bilgi Bilimin Kavramsal Çerçevesinde Veri Yönetimi ve Veri Analitiği Uygulamaları

Data Management and Data Analytics Applications in the Conceptual

Framework of Information Science

Özgür KÜLCÜ 1011

8. BÖLÜM / CHAPTER 8

Türkiye’de Halk Kütüphanelerinde Dönüşen Kullanıcı Hizmetleri: Kültür ve Turizm Bakanlığı 2015-2022 Yılları İdari Faaliyet Raporları Üzerinden Bir Değerlendirme

Transforming User Services in Turkish Public Libraries: An Evaluation Based on the Annual Reports of the Ministry of Culture and Tourism for the Years 2015-2022

Ahmet ALTAY¹

¹Doç. Dr, Bartın Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, Bartın, Türkiye

E-mail: ahmetaltay57@hotmail.com.tr

DOI: 10.26650/B/SS53.2024.015.08

ÖZ

Kütüphane türleri içerisinde en kapsamlı kullanıcı kitlesine sahip kütüphaneler halk kütüphaneleridir. Halk kütüphaneleri için hizmet sunduğu toplumdaki herkes potansiyel kullanıcıdır. Kullanıcılar tüm kütüphane türlerinde olduğu gibi halk kütüphaneleri için de kurumun varlık sebebi, hizmetlerini planlarken ve sistemlerini yapılandırırken nihai hedef kitleleridir. Halk kütüphaneleri hizmet, politika ve etkinliklerini planlarken ya da uygularken kullanıcılarının değişen gereksinim ve beklentilerini ve değişen dünya şartlarını göz önünde bulundurmaya zorlandırırlar. Bu çalışmada son yıllarda büyük bir değişim süreci yaşayan ve yaşamaya devam eden Türkiye’deki halk kütüphanelerinin kullanıcı hizmetlerinde yaşanan dönüşüm genel hatlarıyla ele alınmaya çalışılmıştır. Bu kapsamda çalışmada kullanıcı hizmetleri perspektifinden Türkiye’deki Halk Kütüphanelerinin büyük bir kısmının bağlı olduğu Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü’nün 2015-2022 yılları arasında gerçekleştirdiği proje, çalışma, uygulama ve etkinlikler incelenmiştir. Nitel araştırma yöntemlerinden belgesel tarama yönteminin tercih edildiği çalışmada kullanılan veriler Kültür ve Turizm Bakanlığı’nın 2015-2022 yılları arasında yayınlanan faaliyet raporlarından elde edilmiştir. Faaliyet raporlarından elde edilen veriler “mekânsal dönüşüm, çalışma saatlerinde yaşanan dönüşüm, yöneti(ş)msel dönüşüm, teknolojik dönüşüm” başlıklarıyla sınıflandırılarak analiz edilmiş ve serimlenmiştir. Ayrıca çalışmada Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü tarafından gerçekleştirilen ya da koordine edilen yaratıcı etkinliklerden de örnekler sunulmuştur. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü tarafından son yıllarda geliştirilen ve uygulanan halk kütüphanesi hizmetlerini kullanıcı perspektifinden ele alan bu çalışmanın konu ile ilgili ileride yapılacak çalışmalara farklı bir bakış açısı kazandıracığı ön görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Halk kütüphaneleri, kullanıcı hizmetleri, yaratıcı bilgi hizmetleri Türkiye, Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü

ABSTRACT

Among the types of libraries, public libraries have the most comprehensive type of users. Within the community that public libraries serve; everyone is potential users. Like with all different types of libraries, the justification for the existence of public libraries while planning services and configuring systems, is the target audience. In the process of developing and implementing services, policies and events, public libraries have to bear in mind the changing requirements and expectations of users, and ever-changing fluid global conditions. This study takes a general look at the transformation that has occurred in Turkey over the last few years in user services of public libraries within the context of a period of continuing change. Within the above framework, the projects, studies, practice and events of the Ministry of Culture and Tourism's Libraries and Publications General Directorate between 2015-2022 will be examined. This study employs a qualitative approach based on document analysis, using the data in the Ministry of Culture and Tourism's Libraries published annual reports of 2015-2022. In accordance with the data obtained from the annual reports, the data has been analyzed within the scope of the following headings: "spatial transformation, temporal transformation, managerial/governance transformation, and technological transformation. In addition, examples from the events organized or undertaken by the Libraries and Publications General Directorate are provided. This study examines the public library services that have been developed and implemented by the Ministry of Culture and Tourism's Libraries and Publications General Directorate from a user perspective and aims to provide a new perspective for studies carried out in the future.

Keywords: Public libraries, user services, creative information services, Turkey, Libraries and Publications General Directorate

Extended Abstract

Libraries are information-provider societal organizations that date back to the discovery of the written script and have the sole mission of the development of the individual and society, by providing users with the correct and trustworthy information, through the most appropriate tools and methods in the form of services. Even though the environment and access tools used to store information resources has changed significantly over time, the mission of information centers to contribute to the development of cultural and academic levels has never changed. The most vital component of libraries that have served as a bridge between information and patrons are users. Users are both the reason of existence for libraries and add meaning to the spaces that are libraries (Polat, 2021; Garnar ve Tonyan, 2021). When the user profile of public libraries is considered in contrast to the profile of other types of library user, it becomes apparent that public libraries occupy a privileged position. All types of libraries have their own unique user target group. The target audience for university libraries are academic and university students, whereas the target user group for school libraries are pupils, and the target user group for specialist libraries are limited to those researchers and experts that are interested in that particular field. The above libraries have their own mission that is to meet their information requirements. Public libraries are local information gateways that cater to all segments of society without distinction. All residents of a particular area can become users or potential users of public libraries. It is for this reason that public libraries should

develop services in line with the needs of those that live in the area in which they operate. In other words, public libraries should take account of the local, economic, cultural, and other characteristics of the region in which they operate (Demircioğlu, 2007).

Another fact that transforms the services that public libraries offer their users is the process of change in which we find ourselves in. This process of change known as terms such as digital transformation, network society, and information society has influenced all societal structures. Public libraries that enjoy the most community interaction have inevitably been affected by this wave of change. In addition, because public libraries are institutions that can influence and shape this change, their profile has been highlighted during this period. Within this context, widespread change has occurred in the user services that public libraries offer. As part of the same process, public libraries have had been compelled to redefine their perspective on users due to the innovation that the information society and information technologies have brought about (Altay, 2017).

Public libraries are primarily attached to the central administration of the public sector, and to a great extent are central bodies. The majority of public libraries that operate in Turkey are governed by the Ministry of Culture and Tourism's Libraries and Publications General Directorate. The services offered by these libraries are offered by the Libraries and Publications General Directorate in terms of budgetary requirement, personnel, collections and buildings, whereas the development of strategy, standards, legislative jurisdiction, inspection and the formation of new services, lies with the central administration (Yılmaz, 2010, s. 304-305; Karadeniz, 2012, s. 85). Over the last few years even though the number of public libraries known as "Municipality Libraries" has increased and been put into operation by municipalities, the most prominent and significant representative of public libraries in Turkey is still the Libraries and Publications General Directorate (KYGM).

The primary aim of this study is to examine the user-focused transformation that has occurred in the services offered by the libraries whose majority are attached to the Libraries and Publications General Directorate. Due to the fact that this study employs a qualitative method of research, the document analysis method is preferred. The document analysis research method involves the process relating to the examination and evaluation of both printed and electronic (computer-based and web-enabled) material (Bowen, 2009). The data gleaned from the annual reports of the Ministry of Culture and Tourism published annual reports of 2015-2022 are used in this study. In addition, the information available on the Libraries and Publications General Directorate's website has also been utilized. In accordance with the data obtained from the annual reports, the data has been analyzed in terms of the

public libraries that are attached to the Libraries and Publications General Directorate within the scope of the following four headings: “spatial transformation, temporal transformation,

managerial/governance transformation, and technological transformation. In addition, examples from the events organized or undertaken by the Libraries and Publications General Directorate during the period 2015-2022 are provided and are all considered to be valuable for the purpose of this research. These events not only contribute to the socialization of public libraries, but they also raise awareness around public libraries. The work conducted by the General Directorate has had somewhat of a positive effect on public libraries. The ever-increasing number of creative events organized by public libraries can be viewed as a direct consequence of this. Also, it is imperative that such progress is sustainable and continues as this is important not only for the future of public libraries but will also help shape and influence the future of Turkey.

1. Giriş

Geçmiş yazının icadına kadar uzanan kütüphaneler, bireysel ve toplumsal gelişimin dışında bir amacı olmayan, sahip oldukları deneyimle kullanıcılarının doğru ve güvenilir bilgiyi en uygun araç ve yöntemlerle elde etmesine yönelik hizmetler geliştiren bilgi sağlayıcı toplumsal kuruluşlardır. Bilgi kaynaklarının kaydedildikleri ortam ve erişim araçları zaman içerisinde hayli değişime uğramışsa da, bilgi merkezlerinin toplumun kültür ve akademik düzeyinin gelişimine katkı sağlama hedefi hiç değişmemiştir. Çağlar boyunca bilgi ile kullanıcı arasında köprü işlevi gören kütüphanelerin en önemli unsuru kullanıcıdır. Kullanıcılar hem kütüphanenin varlık sebebi, hem de bu mekânları anlamlı kılan unsurlarıdır (Polat, 2021, s. 231; Garnar ve Tonyan, 2021, s. 102391).

Kullanıcı ile ilgili Kütüphanecilik alanında birçok çok farklı kaynakta pek çok farklı tanıma yer verildiği göze çarpmaktadır. Kütüphanenin hizmetlerinden yararlanan kişi (User, 2007, s. 219) ya da kütüphane kaynaklarını kullanan kişi (User, 2013, s. 155) olarak ifade edilen kullanıcı; Yılmaz (2005, s. 1) tarafından “*bilgi ve belge merkezlerinde verilmekte olan bilgi ve belge hizmetlerinden yararlanan ve yararlanma olasılığı bulunan kişi*” olarak tanımlanmaktadır. Tanımdan da anlaşılacağı üzere, fiili olarak kütüphaneyi kullanan insanların yanı sıra kütüphaneyi kullanma potansiyeli olan insanlar da kullanıcı olarak değerlendirilmektedir. Kullanıcı, kütüphaneler için olmazsa olmaz bir gerekliliktir. Kullanıcı unsuru olmadan bir kütüphanenin temel varlık nedeni ortadan kalkacağı için kütüphanenin varlığı da anlamsız olacaktır (Devi, 2014; Dalkıran, 2022, s. 219).

Kütüphane türleri, kullanıcı profillerine göre değerlendirildiğinde halk kütüphanelerinin diğer kütüphane türlerinden ayrı bir konumda olduğu görülmektedir. Bütün kütüphane türlerinin belirli bir daire içinde sınırlandırılmış kendi türüne özel bir kullanıcı kitlesi bulunmaktadır. Üniversite kütüphanelerinde akademisyenler ve üniversite öğrencileri; okul kütüphanelerinde öğrenciler; ihtisas kütüphanelerinde kütüphanenin ihtisas alanına ilgi duyan araştırmacılar ve uzmanlar türe özgü kullanıcı gruplarıdır. Bu kütüphaneler kullanıcılarının bilgi gereksinimini karşılayarak kendi misyonlarını yerine getirmeyi amaçlamaktadır. Buna karşın halk kütüphaneleri, içinde bulunduğu toplumun her kesimine, hiçbir ayırım gözetmeksizin hizmet sunan yerel bilgi kapılarıdır. Halk kütüphanelerinin kullanıcıları ya da potansiyel kullanıcıları hizmet verdiği bölgede yaşayan herkeştir. Bu nedenden dolayı halk kütüphaneleri, hizmet verilen bölgenin kullanıcı özelliklerini belirleyerek kapsayıcı hizmetler geliştirmelidir. Başka bir deyişle halk kütüphaneleri hizmet verdiği bölgenin yöresel, ekonomik, kültürel vb. özelliklerini dikkate alarak hizmetlerini şekillendirmelidir (Demircioğlu, 2007, s. 41).

Halk kütüphanelerinin kullanıcılarına yönelik sundukları hizmetlerini dönüştüren bir diğer önemli olgu da içinde bulunduğumuz değişim sürecidir. Dijital Dönüşüm, Ağ Toplumu, Bilgi Toplumu vb. farklı adlarla tanımlanan bu değişim süreci tüm toplumsal yapıları etkisi altına almıştır. Toplumsal etkileşimi en fazla olan halk kütüphaneleri de kaçınılmaz olarak bu değişim dalgasından etkilenmiştir. Bununla birlikte halk kütüphaneleri aynı zamanda yaşanan bu değişimi etkileme ve şekillendirme potansiyeline sahip kurumlar olarak da bu dönemde ön plana çıkmışlardır. Bu bağlamda son yıllarda halk kütüphanelerinin kullanıcı hizmetlerinde köklü değişimler yaşanmıştır. Aynı süreçte halk kütüphaneleri, en temel unsurları olan kullanıcılarını yeni bir bakış açısıyla, bilgi toplumunun ve bilgi teknolojilerinin getirdiği yenilikler doğrultusunda yeniden tanımlanmak zorunda kalmışlardır (Altay, 2017, s. 22).

Bu çalışmada özellikle 2000’li yıllardan itibaren büyük bir değişim süreci yaşayan ve yaşamaya devam eden Türkiye’deki Halk Kütüphanelerinin kullanıcı hizmetlerinde yaşanan dönüşüm genel hatlarıyla ele alınmaya çalışılmıştır. Araştırma Türkiye’deki merkezî yönetime bağlı olarak hizmet veren 1.257 halk kütüphanesinin bütçe, personel, derme ve bina gibi temel unsurlarını sağlayan; strateji, standartlar, yasal yapı, denetim, yeni hizmet alanları oluşturma gibi etkinliklerini merkezî olarak koordine eden ve gerçekleştiren; Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü’nün (KYGM) 2015-2022 yılları arasında gerçekleştirdiği çalışma, etkinlik ve uygulamalar ile sınırlandırılmıştır.

Kullanıcı hizmetlerinde yaşanan dönüşüm perspektifinden KYGM’nin 2015-2022 yılları arasında gerçekleştirdiği çalışma, etkinlik ve uygulamaları incelemenden önce Türkiye’deki Halk Kütüphanesi örgütlenmesine kısaca değinmek konu bütünlüğü açısından faydalı olacaktır.

2. Türkiye’de Halk Kütüphanesi Örgütlenmesi

Türkiye’deki merkezî yönetim ağırlıklı olarak kamu yönetimi yapısına bağlı olduğundan, Halk kütüphanelerinin sistem ve örgütlenmesi de büyük ölçekte merkezî bir yapıdadır. Ülkede faaliyet gösteren halk kütüphanelerinin büyük bir kısmı KYGM’ye bağlı olarak hizmetlerini sürdürmektedir. Kütüphanelerin hizmetleri KYGM tarafından planlanmakta; bu hizmetler için gerekli finansman, personel, derme, bina yine aynı birim tarafından sağlanmakta; strateji, standartlar, yasal yapı, denetim, yeni hizmet alanları oluşturma gibi etkinlikler merkezî olarak gerçekleştirilmektedir (Yılmaz, 2010, s. 304-305; Karadeniz, 2012, s. 85). Son yıllarda “Belediye Kütüphaneleri” olarak isimlendirilen ve belediyeler tarafından hizmete açılan halk kütüphanelerinin sayısının her geçen gün arttığı gözlemlense de; Türkiye’deki halk kütüphanelerinin en önemli ve güçlü temsilcisinin KYGM olduğunu söylemek mümkündür.

Tablo 1. Türkiye’deki halk kütüphanelerine ilişkin 2022 yılı sonuna ait istatistikler (KYGM, 2023).	
Kütüphane Sayısı	1.257
Kitap Sayısı	23.080.270
Abone Olunan Süreli Yayın Sayısı	292
Kullanıcı Sayısı	26.787.859
Üye Sayısı	5.568.164
Ödünç Verilen Materyal Sayısı	9.476.508
Gezici Kütüphane Sayısı	65

Türkiye’de 2022 yılında açılan 27 halk kütüphanesiyle KYGM’ye bağlı kütüphane sayısı 1.257’ye yükselmiştir. Özellikle son yıllarda açılan yeni kütüphane binalarıyla ülkede halk kütüphanesi olmayan ilçe sayısı 85’e düşürülmüştür. Bu dönemde 14’ü Bebek ve Çocuk Kütüphanesi olmak üzere Çocuk Kütüphanesi sayısı 72’ye, 10’u Edebiyat Müze Kütüphanesi olmak üzere İhtisas Kütüphanesi sayısı 14’e ulaşmıştır. Bunun dışında 2 Gar Kütüphanesi, 2 Havalimanı Kütüphanesi ve 10 AVM kütüphanesi hizmete sunulmuştur. Ayrıca KYGM ve Adalet Bakanlığı iş birliği ile kampüs şeklinde yapılanan Ceza İnfaz Kurumlarında kütüphane açma çalışmaları kapsamında 3 cezaevinde kütüphane kurulmuştur (Kültür ve Turizm Bakanlığı 2022 Yılı İdare Faaliyet Raporu, 2023, s. 68).

3. Amaç Kapsam ve Yöntem

Çalışmanın başında da ifade edildiği gibi 20. Yüzyılın sonlarından itibaren teknolojinin yol açtığı baş döndürücü dönüşüm, dünya üzerinde yaşayayan tüm insanları derinden etkilemiştir. Değişime hayatının ileriki yaşlarında yakalanan kişiler, bütün yaşamını kuşatan yeni teknolojileri, dijital araçları kullanmayı öğrenerek yaşanan dijital dönüşüme ayak uydurmak zorunda kalmışlardır. Bu dönemde doğan ve büyüyen jenerasyon ise dijital dünyanın içinde büyümüş, dijital araç ve aletleri yaşamlarının bir parçası olarak kabul etmiş, teknolojiyi gündelik hayatlarının sıradan bir parçası olarak görmüş ve içinde bulunduğu dijital teknolojinin şekillendirdiği kendine özgü bir yaşam tarzı oluşturmuştur (Altay, Akın Gürdal ve Aras, 2018, s. 107). Toplumun her kesiminde yaşanan bu değişim elbette toplumsal kurumlar olan halk kütüphanelerinin hizmetlerini de etkilemiştir. İçinde bulunduğu toplumun her bireyine hiçbir ayırım gözetmeksizin hizmet sunmayı amaçlayan halk kütüphaneleri, kullanıcılarının değişen gereksinim ve beklentilerini karşılamak için yeni strateji, yöntem ve yaklaşımları benimsemek zorunda kalmışlardır. Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’deki halk kütüphaneleri de hizmet, politika ve çalışmalarını planlarken ve uygularken değişen dünya şartları, kullanıcılarının değişen profilleri ve farklı gereksinimleri bağlamında daha hassas hareket etmeye başlamışlardır.

Özellikle Türkiye’deki halk kütüphanesi hizmetlerinin en güçlü temsilcisi olan KYGM’nin 2000’li yıllardan itibaren gerçekleştirdiği proje, çalışma ve uygulamalarda bu hassasiyeti gözlemlemek mümkündür.¹

Bu çalışmanın temel amacı Türkiye’de hizmet veren halk kütüphanelerinin büyük bir kısmının bağlı olduğu KYGM’nin halk kütüphanesi hizmetlerinde yaşanan kullanıcı merkezli dönüşümü genel hatlarıyla incelemektir. Bu kapsamda çalışmada Kültür ve Turizm Bakanlığı’na ait 2015-2022 yılı faaliyet raporları incelenerek KYGM’nin bu yıllarda gerçekleştirdiği kullanıcı merkezli proje, uygulama, etkinlik ve hizmetler tespit edilmiş ve tespit edilen faaliyetlerin kullanıcı hizmetlerinde ortaya koyduğu dönüşüm serimlenmiştir. Nitel araştırma modelininin tercih edildiği çalışmada belgesel tarama yöntemi kullanılmıştır. Belgesel tarama yöntemi belli bir amaca yönelik olarak basılı ve elektronik (bilgisayar tabanlı ve internet erişimli) materyallerin incelenmesi ve değerlendirilmesi sürecinde yapılan işlemleri kapsamaktadır (Bowen, 2009, s. 28). Çalışmada kullanılan bulguların elde edildiği faaliyet raporlarına Bakanlığın web sayfasından² erişilmiştir. Ayrıca çalışma kapsamında KYGM web sayfasında bulunan verilerden de yararlanılmıştır.

4. Bulgular

Çalışma kapsamında KYGM’ye bağlı olarak hizmet veren halk kütüphanelerinde kullanıcı hizmetlerinde yaşanan dönüşüm 4 boyutta ele alınmıştır. Bunlar “Mekânsal Dönüşüm”, “Çalışma Saatlerinde Dönüşüm”, “Yöneti(ş)imsel Dönüşüm” ve “Teknolojik Dönüşüm”dür. Ayrıca çalışmada KYGM tarafından gerçekleştirilen ya da koordine edilen halk kütüphaneleri için öncü ve ilham verici olduğu değerlendirilen yaratıcı etkinliklerden de örnekler sunulmuştur.

4.1. Mekânsal Dönüşüm

Halk kütüphanelerinin iç ve dış mekân tasarımı kullanıcı hizmetleri bağlamında büyük önem taşımaktadır. Halk kütüphanelerinde kullanıcılara yönelik nitelikli hizmetlerin tasarlanması ve gerçekleştirilmesi sürecinde mekân fark yaratıcı bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır (Yılmaz, 2013, s. 69). Bu bağlamda halk kütüphanesi binalarının, kütüphane hizmetinin işlevlerini yansıtacak, herkesin ulaşabileceği, yeni ve değişen hizmetlere uyarlanmada yete-rince esnek olacak biçimde tasarlanması gerekmektedir. KYGM tarafından son yıllarda yapılan kütüphane binalarında teknolojinin ve yenilikçi yaklaşımların, yaratıcı bir bakış açısının

1 Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğü’nün 2015 yılı öncesi gerçekleştirdiği proje, uygulama ve çalışmalar bu çalışmanın kapsamı dışında tutulmuştur. 2015 yılı öncesi gerçekleştirilen proje, uygulama ve çalışmalar hakkında daha fazla bilgi için bkz. (Altay, 2017, s. 172-187).

2 <https://sgb.ktb.gov.tr/TR-45558/idare-faaliyet-raporlari.html>

yansıtıldığı açık bir şekilde görülmektedir³. Genel Müdürlük tarafından birçok eski kütüphane binası da kullanıcı odaklı bir bakış açısıyla tefriş ve donanım olarak modernize edilmektedir.

Tablo 2. 2015-2022 yılları arasında KYGM tarafından yeni hizmete açılan ve modernize edilen halk kütüphanesi sayısı		
Yıl	Yeni hizmete açılan kütüphane sayısı	Onarım / donatım görecerak yeniden yapılandırılan kütüphane sayısı
2015	10	21
2016	7	11
2017	9	17
2018	16	38
2019	20	21
2020	29	31
2021	9	54
2022	16	33
Toplam	116	226

Tablo 2'den de anlaşılacağı üzere KYGM bir yandan istikrarlı bir şekilde yeni ve modern kütüphaneler kurma çalışmalarına devam ederken, diğeryandan da var olan kütüphane binalarını yenileme, onarım, donatım çalışmalarıyla modernize etmektedir. Yeniden yapılan ve modernize edilen kütüphane binalarında teknolojik alandaki gelişmelerle birlikte yeni mekânlar oluşturulmakta ya da mevcut mekânlar kullanıcıların talep ve ihtiyaçları doğrultusunda yeniden tasarlanmaktadır. Özellikle son yıllarda halk kütüphanelerinde oluşturulan atölyelerde yapılan çalışmaların, kullanıcıların erken yaşta bilim ile tanışmasını, eleştirel ve yaratıcı düşünme becerilerini kazanmasını desteklediği düşünülmektedir. Yenilenen ve modernize edilen halk kütüphanelerinin kullanıcı istatistiklerinde de gözle görülür bir artış olması da mekânın kullanıcı hizmetleri açısından önemini göstermektedir (Batman Şehit Şenay Aybüke Yalçın Kütüphanesine rekor ziyaretçi, 2023; Kulu Halk Kütüphanesinde 2021 yılında rekor kullanıcı sayısı, 2022).

Halk kütüphanelerinde yaşanan mekânsal dönüşüm kapsamında üzerinde durulması gereken bir diğery konu da gezici kütüphanelerdir. Geleneksel halk kütüphanesi hizmetlerinde gezici kütüphaneler, bir mekân olarak halk kütüphanelerini kullanamayan, kütüphaneye uzak bölgelerde (köy, kasaba, mezra vb.) yaşayan insanlara erişmeyi amaçlayan halk kütüphanesi birimleridir. Son yıllarda halk kütüphanesi hizmetlerinde yaşanan dönüşüm gezici kütüphaneleri ve bu kütüphanelerin sundukları hizmetleri de etkilemiştir. Gezici kütüphaneler artık geleneksel misyonlarının ötesinde toplumdaki özel gruplara (hasta, engelli veya eve bağımlılar

3 Yeni kütüphane binalarından örnekler için bkz. <https://kygm.ktb.gov.tr/TR-310786/yeni-nesil-kutuphane-binalari.html>

vb.) hizmet götürmeyi, hapishane, hastane, huzurevleri ve yetiştirme yurtları gibi kurumlara bilgi hizmetleri konusunda profesyonel tavsiyelerde bulunmayı, okul kütüphanelerinin ve küçük ölçekli araştırma merkezlerinin hizmet kalitelerini yükseltmeyi, bilgiye erişimde fırsat eşitliği sağlamak ve kütüphanelerin toplum nezdindeki tanınırlığının yükseltilmesini misyon edinmiş birimlere dönüşmüştür. Bu kapsamda; gezici kütüphaneler kütüphaneye uzak yerlerde öğrenim gören öğrencilerinin, köylülerin, mültecilerin, mahkumların, mevsimlik tarım işçilerinin vb. yaşam sahasına giderek dezavantajlı kullanıcılara yönelik pek çok farklı ve yaratıcı etkinlikler gerçekleştirmektedir. VR (Sanal Gerçeklik) Atölyesi, Kimya Atölyesi, Boyama, Masal Okuma, Ebru Atölyesi, Mini Golf, Çuval oyunu, Sokak Oyunları vb. pek çok aktivitenin gerçekleştirildiği Gezici Kütüphaneler, faaliyetleriyle toplumun her kesiminin kütüphanelere ve kitaplara olan farkındalığını artırmaktadır (Kültür ve Turizm Bakanlığı 2021 Yılı İdare Faaliyet Raporu, 2023, s. 207).

2023 Yılında Türkiye’de yaşanan ve onbir ilde büyük yıkıma neden olan deprem felaketinin sonrasında da KYGM tarafından bölgeye yönlendirilen halk kütüphanelerine ait gezici kütüphaneler ve gönüllü kütüphaneciler deprem yaralarının sarılması sürecine oldukça olumlu katkılar sağlamıştır. Gezici kütüphanelerin deprem bölgelerinde yaşayan çocuklara ve yetişkinlere sundukları yaratıcı hizmetler ve yardımlar kamuoyunda takdirle karşılanmıştır (Deprem bölgesinde 38 Gezici Kütüphane hizmet veriyor, 2023).

4.2. Çalışma Saatlerinde Dönüşüm

Türkiye’de halk kütüphaneleri hizmetlerinde yaşanan en önemli sorunlardan bir tanesi de bu kurumların devlet kurumu mantığı ile mesai hizmeti veriyor olmasıydı. Halk kütüphanelerinin neredeyse tamamı diğer devlet kurumları gibi sabah 8 akşam 5 arası mesai uygulamaktaydı. Öğrencilerin, çalışanların halk kütüphanesini kullanabileceği saatlerde ve günlerde halk kütüphaneleri kapalıydı. Son yıllarda halk kütüphanelerinin mesai saatleri kullanıcılarının ilgi, istek ve ihtiyaçları doğrultusunda yeniden düzenlenmektedir. Bu kapsamda yapılan çalışmalar sonucunda Türkiye’deki 87 halk kütüphanesi resmî tatiller dışında 7/24 hizmet vermeye başlamıştır. Bunun dışında yoğun olarak kullanılan 137 halk kütüphanesinin mesai saatleri de yeniden düzenlenmiştir. Bu kütüphanelerin bazıları 22.30’a kadar, bazıları 20.30’a kadar, bir kısmı ise 19.30’a kadar kullanıcılarına hizmet vermektedir. Uygulamanın kademeli olarak Türkiye genelinde hizmet veren tüm il ve ilçe halk kütüphanelerinde valilikler, kaymakamlıklar ve belediyelerle iş birliği içinde yaygınlaştırılmasına yönelik çalışmalar devam etmektedir (Kültür ve Turizm Bakanlığı 2022 Yılı İdare Faaliyet Raporu, 2023, s. 71).

4.3. Yöneti(ş)msel Dönüşüm

Değişen dünyanın yönetim alanındaki etkili ve güncel yaklaşımlardan birisi de “yönetişim”-dir. Son yıllarda devletin kamu politikalarında tek belirleyici aktör olması durumu geçerliliğini kaybetmektedir. Artık devletin kamu politikalarını tek taraflı olarak tayin ettiği geleneksel kamu yönetimi yerine “yönetişim” kavramı öne çıkmaktadır. Devlet merkezli yönetim yerine, toplum merkezli yönetimi esas alan, kamu, özel ve sivil toplum işbirliğine dayalı yerel, ulusal ve küresel alanda gerçekleşmesi öngörülen bir yönetim anlayışı olarak tanımlanan (Bayramoğlu, 2005) yönetişim kavramı, devletle vatandaş, özel sektör ve gönüllü kuruluşlar arasındaki görev ve sorumluluğun paylaşımındaki değişime işaret etmektedir. Bu anlamda, yönetişim görev ve sorumlulukların yalnızca devlet, özel ve gönüllü kuruluşlar tarafından değil, birlikte yapılması anlamına gelmektedir (Küçükçavuş ve Coşkun, 2012, s. 10; Avcı ve Gök, 2022, s. 249).

KYGM'nin özellikle son yıllardaki faaliyet ve uygulamalarında yönetişim yaklaşımının etkileri hissedilmektedir. Bu dönemde KYGM'nin ve halk kütüphanelerinin diğer kamu kuruluşları, yerel yönetimler, sivil toplum örgütleri, eğitim kurumları vb. kurum ve kuruluşla gerçekleştirdikleri etkin işbirliklerinin her biri bir yönetişim örneğidir. Yapılan işbirlikleri sonucunda halk kütüphaneleri açısından örnek ve öncü olarak değerlendirilen birçok yaratıcı etkinlik ve projeler ortaya çıkmıştır. Bunlardan bazılarını örnek vermek gerekirse:

- KYGM ve Gençlik ve Spor Bakanlığı işbirliğiyle 132 halk kütüphanesinden davet edilen kurum yöneticileri ve kütüphanecilere yönelik olarak, 18 Kasım 2016 tarihinde Ankara'da “Gönüllülük ve Gönüllü Yönetim Sistemi” ile “Kütüphanelerde Halkla İlişkiler, Gönüllülük ve Kültürel Etkinlikler” konularında bir toplantı gerçekleştirilmiştir (Kültür ve Turizm Bakanlığı 2016 Yılı İdare Faaliyet Raporu, 2023, s. 92).
- Birçok üniversite, kamu kurumu, sivil toplum kuruluşu temsilcisinin katılımıyla 16-18 Kasım 2017 tarihleri arasında “Çocuk Kütüphaneleri Çalıştayı”; 8-9 Aralık 2017 tarihleri arasında Ankara Kızılcahamam'da “Halk Kütüphanelerinde Mimari Uygulamalar Çalıştayı” gerçekleştirilmiştir (Kültür ve Turizm Bakanlığı 2017 Yılı İdare Faaliyet Raporu, 2023, s. 81).
- Sağlık Bakanlığı ile yürütülen çalışmalar neticesinde 2018 yılı Dünya Ruh Sağlığı Günü “Değişen Dünyada Gençler ve Ruh Sağlığı” teması kapsamında ilgili kurumların iş birliği ile KYGM'ye bağlı 81 il halk kütüphanesinde eş zamanlı etkinlikler gerçekleştirilmiş; geniş kitlelere hitap edecek bir farkındalık çalışması yapılmıştır (Kültür ve Turizm Bakanlığı 2018 Yılı İdare Faaliyet Raporu, 2023, s. 100).

- Kütüphane, Arşiv ve Müze Yöneticileri Kongresi ve Fuarı (KAM'18); KYGM koordinasyonunda, “Ulusal Bilgi Politikası” ana temasıyla; ulusal bilgi envanteri, mevzuat/standartlar ve bütçeleme, iş birliği ve koordinasyon, bilgi ve teknoloji, yerel yönetimler ve bilgi merkezleri hususlarını tartışmak üzere, konu ile ilgili diğer kamu kurum ve kuruluşları uzmanlarının ve akademisyenlerin katılımı ile 29 Kasım-01 Aralık 2018 tarihleri arasında, Antalya Belek’te düzenlenmiştir (Kültür ve Turizm Bakanlığı 2018 Yılı İdare Faaliyet Raporu, 2023, s. 100).
- 14-17 Kasım 2018 tarihleri arasında KYGM, Marmara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü ve KOP (Konya Ovası Projesi) Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı ortaklığında 1.Uluslararası Çocuk Kütüphaneleri Sempozyumu gerçekleştirilmiştir (Kültür ve Turizm Bakanlığı 2018 Yılı İdare Faaliyet Raporu, 2023, s. 100).
- KYGM ve Ankara Üniversitesi iş birliği ile 17-18 Ocak 2019 tarihleri arasında, Ankara Üniversitesi “Bilgi Siziniz Topluluğu” koordinesi ile belirlenen araştırma görevlileri ve öğrencilerin katılımıyla “Kütüphane Gönüllülüğü Eğitim Programı” düzenlenmiştir (Kültür ve Turizm Bakanlığı 2019 Yılı İdare Faaliyet Raporu, 2023, s. 95).
- KYGM koordinasyonunda, 27 Şubat 2019 tarihinde İstinye Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Çocuk Gelişimi Bölümü Konferans Salonunda “Çocuk Gelişimciler ve Çocuk Kütüphaneleri” semineri verilmiştir (Kültür ve Turizm Bakanlığı 2019 Yılı İdare Faaliyet Raporu, 2023, s. 97).

İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü ve Uluslararası Göç Örgütü iş birliği ile 25 Nisan 2019 tarihinde Aydın İli Kuşadası ilçesinde ve 26 Nisan 2019 tarihinde Muğla ilinde düzenlenen Uyum Buluşmaları Toplantılarında KYGM temsilcileri de katılım sağlamıştır. Uyum Toplantılarında halk kütüphanesi hizmetlerine ilişkin farkındalık çalışmaları yapılmış “Hoş Geldin Kapısı Halk Kütüphaneleri” ile “Bilgi Okuryazarlığı” başlıklı sunumlar gerçekleştirilmiştir (Kültür ve Turizm Bakanlığı 2019 Yılı İdare Faaliyet Raporu, 2023, s. 97).

Kültür ve Turizm Bakanlığı ile Millî Eğitim Bakanlığı iş birliğinde gerçekleştirilecek olan eğitim faaliyetleri ve çalışmalarına ilişkin “Eğitimde İş Birliği Protokolü” imzalanmıştır. Protokol kapsamında, belirlenen pilot illerde bulunan okul öncesi, ilkökul ve ortaokullarda (Aydın, Ankara, İzmir, Kayseri, Kırşehir, Muş, Niğde, Şanlıurfa, Tekirdağ, Tokat) kütüphaneler tarafından bilgi okuryazarlığı eğitimleri verilmiştir. Yine proje kapsamında öğrencilerin okuma kültürünün geliştirilmesi ve kütüphanelerin daha etkin kullanılması için farklı etkinlikler ve çalışmalar da gerçekleştirilmiştir (Kültür ve Turizm Bakanlığı 2019 Yılı İdare Faaliyet Raporu, 2023, s. 97).

06-08 Ekim 2019 tarihleri arasında KYGM ve Karabük Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Çocuk Gelişimi Bölümü iş birliği ile Karabük'te Bebek Kütüphaneleri Çalıştayı gerçekleştirilmiştir (Kültür ve Turizm Bakanlığı 2019 Yılı İdare Faaliyet Raporu, 2023, s. 97).

2.Uluslararası Çocuk Kütüphaneleri Sempozyumu, 16 -19 Ekim 2019 tarihleri arasında KYGM, Marmara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü ve Üsküdar Belediyesi ortaklığında İstanbul'da gerçekleştirilmiştir (Kültür ve Turizm Bakanlığı 2019 Yılı İdare Faaliyet Raporu, 2023, s. 97).

Ceza infaz kurumlarında kalan hükümlü ve tutukluların okuma alışkanlığı kazanmalarını sağlamak ve kütüphaneleri etkin olarak kullanabilme becerilerini geliştirmeleri için nitelikli ortam oluşturmak, etkinlikler planlamak, uygulamak ve pilot uygulamalar sonrasında çalışmaların yaygınlaştırılmasını sağlamak, hükümlü ve tutukluların daha fazla kitaba kolayca erişimlerinin önünü açmak amacıyla Adalet Bakanlığı ile Kültür ve Turizm Bakanlığı arasında “Kütüphaneler İş Birliği Protokolü” imzalanmıştır (Kültür ve Turizm Bakanlığı 2019 Yılı İdare Faaliyet Raporu, 2023, s. 98).

30 Ekim-01 Kasım 2019 tarihleri arasında KYGM ve DAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı ortaklığında Kütüphane Etkinlik Kılavuzu Çalıştayı Muş'ta gerçekleştirilmiştir (Kültür ve Turizm Bakanlığı 2019 Yılı İdare Faaliyet Raporu, 2023, s. 98).

06-08 Kasım 2019 tarihleri arasında KYGM ve KOP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı koordinesinde Kırşehir'de Halk Kütüphanelerinde Bilgi Okuryazarlığı Uygulamaları Çalıştayı gerçekleştirilmiştir (Kültür ve Turizm Bakanlığı 2019 Yılı İdare Faaliyet Raporu, 2023, s. 98).

KYGM ve Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü iş birliği ile 16-17 Ocak 2020 tarihlerinde, 10.00-16.00 saatleri arasında, Millî Kütüphane Yunus Emre Konferans Salonu'nda gönüllü akademisyen ve öğrencilerin katılımı ile Kütüphane Gönüllülüğü Eğitimi düzenlenmiştir. Program süresince “Gönüllük ve Sosyal Fayda Çalışmaları”, “Çocuklarla İletişim”, “Etkili İletişim”, “Etkili Kitap Okuma”, “Sosyal Medya” ve “Kütüphanede Drama” konularında bilgilendirme yapılmıştır. Eğitime katılan gönüllü öğrenciler, Kütüphane Yarıyıl Programı (KÜYAP'20-KİŞ) kapsamında halk kütüphanelerinde düzenlenecek etkinliklerde gönüllü olarak görev almıştır (Kültür ve Turizm Bakanlığı 2020 Yılı İdare Faaliyet Raporu, 2023, s. 166).

Çocuk İşçiliği ile Mücadele Ulusal Programı (2017-2023) “Mevsimlik Tarımda Çocuk İşçiliğinin Önlenmesi” projesi kapsamında; Adana, Eskişehir, Ankara illerinde düzenlenen toplantı, eğitim ve saha ziyaretlerine KYGM de katılmıştır. Bu toplantılarda kütüphane ve

kitap bilincinin artırılması, okuma alışkanlığının kazandırılmasına yönelik faaliyetlerin çeşitlendirilmesi, yaygınlaştırılması ve sürdürülmesi konuları tartışılmıştır. (Kültür ve Turizm Bakanlığı 2021 Yılı İdare Faaliyet Raporu, 2023, s. 75).

Erişilebilir kütüphaneler konusunda yaşanan sorunların tespit edilmesi, engelli bireylerin kütüphane hizmetlerine erişimine ilişkin kısa, orta ve uzun vadeli çözüm önerileri geliştirilmesi amacıyla KYGM, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi ve Türkiye Engelsiz Bilişim Platformu iş birliğiyle 2. Erişilebilir Kütüphaneler Çalıştayı düzenlenmiştir. Çalıştay, 16-17 Mayıs 2022 tarihlerinde, T.C. Cumhurbaşkanlığı Millet Kütüphanesi ev sahipliğinde Ankara’da yapılmıştır (Kültür ve Turizm Bakanlığı 2022 Yılı İdare Faaliyet Raporu, 2023, s. 72).

Sağlık Bakanlığı bünyesinde hizmet veren Toplum Ruh Sağlığı Merkezlerince (TRSM) yürütülen toplum temelli ruh sağlığı hizmetleri kapsamında; ruhsal bozukluğu olan kişilerin ayakta tedavi ve takipleri yapılmış ve söz konusu merkezlerde hizmet alan bireylere yönelik düzenlenen iş ve uğraşı terapilerinde katılımcılar tarafından tasarlanan el sanatlarına ilişkin ürünler KYGM’nin koordinasyonunda Türkiye’deki il halk kütüphanelerinde sergilenmiştir (Kültür ve Turizm Bakanlığı 2022 Yılı İdare Faaliyet Raporu, 2023, s. 72).

KYGM, Sağlık Bakanlığı, Gençlik ve Spor Bakanlığı ile ilgili kurum, kuruluş ve STK’lar iş birliği ile gençlerin psikolojik iyilik hâlini güçlendirmek ve psikolojik dayanıklılık konusunda farkındalık oluşturmak ve özellikle üniversiteye başlayan gençlerin yeni bir şehre, okula ve hayata uyum sağlamaları amacıyla 10 Ekim 2022 tarihinde “Gençlik Ruh Sağlığı ve Psikolojik Dayanıklılığın Güçlendirilmesi” projesi hayata geçirilmiştir. Proje kapsamında, il halk kütüphaneleri tarafından konuya ilişkin kitapların da yer aldığı bilgilendirme stantları açılmış, ayrıca uzmanlar tarafından gezici kütüphanelerde gençlere yönelik söyleşiler ve çeşitli etkinlikler gerçekleştirilmiştir (Kültür ve Turizm Bakanlığı 2022 Yılı İdare Faaliyet Raporu, 2023, s. 72).

4.4. Teknolojik Dönüşüm

Günümüzde bilgi teknolojilerindeki yenilik ve gelişimlerden etkilenmeyen kurum ya da kuruluştan söz etmek mümkün değildir. Teknolojik değişimin derinden etkilediği kurumlardan birisi de kütüphanelerdir (Hosono, 2006, s. 127). Kütüphanelerde artık bilginin düzenlenmesinden erişimine kadar her aşamada teknolojik gelişmelerden en üst düzeyde yararlanılmaktadır. Teknoloji, kütüphanelerdeki teknik hizmetlerden kullanıcı hizmetlerine kadar tüm kütüphane hizmetlerini etkilemekte ve şekillendirmektedir. Ayrıca teknoloji kütüphanelerin

sahip olduğu bilgi kaynaklarının yapısını da etkilemiş ve bilginin kaydedildiği ortamlar çeşitlenmeye başlamıştır. Halk kütüphanelerinde de teknolojinin yarattığı değişim ve dönüşüm yoğun biçimde hissedilmektedir. Teknolojik gelişmeler ve yenilikler halk kütüphanelerinin temel unsurlarını yeniden tanımlamalarına ve tasarımlarına yol açmıştır. Bu süreçte halk kütüphanesi hizmetleri de büyük ölçüde dönüşüme uğramıştır. Günümüzde halk kütüphanelerindeki yönetsel, teknik ve kullanıcı hizmetlerinin büyük bir kısmı bilgi teknolojileri aracılığıyla yürütülmektedir (Jeager, Bertot and Fleischmann, 2011, s. 4-5).

4.4.1. İnternet ve Bilgisayar

Türkiye’deki halk kütüphanelerinde de tüm dünyadaki halk kütüphanlerinde olduğu gibi teknoloji bütün iş ve hizmetleri kuşatmış, halk kütüphanelerine yeni misyon ve sorumluluklar yüklemiştir. Özellikle bilgisayar ve internet kullanımını konusunda halk kütüphaneleri dijital varsıllarla dijital yoksullar arasındaki uçurumu kapatma konusunda bir köprü işlevi görmeye başlamıştır. Bu kapsamda Türkiye’deki halk kütüphanelerinde geniş halk kitlelerinin elektronik ortamdaki bilgiye erişimini kolaylaştırmak amacıyla internet erişim merkezleri kurulmaktadır. 2015 yılı faaliyet raporuna göre Halk Kütüphanelerinde bulunan 365 internet erişim merkezinde 5444 bilgisayar ile internet erişim hizmeti sunulmaktadır. Aynı yılın verilerine göre Kablosuz İnternet Erişimi Bulunan Kütüphane Sayısı ise 136’dır (Kültür ve Turizm Bakanlığı 2015 Yılı İdare Faaliyet Raporu, 2023, s. 129). 2022 yılında ise halk kütüphanelerinde bulunan internet erişim merkezî sayısı 598’e, halk kütüphanelerinde kullanıcılara bilgisayar ile internet erişim hizmeti sunan bilgisayar sayısı 15.298’e, Kablosuz İnternet Erişimi Bulunan Kütüphane Sayısı ise 279’a yükselmiştir.⁴ Halk Kütüphanelerinin bilgisayar ve internet tabanlı bu hizmetleri özellikle bilgisayar ve internete erişimi olmayan alt gelir düzeyindeki insanlar için büyük önem taşımaktadır.

4.4.2. KOHA Kütüphane Otomasyon Sistemi

KYGM’ye bağlı halk kütüphanlerinde kütüphane materyalinin kataloglanması, sınıflandırılması, üyelik, ödünç verme vb. işlemlerin gerçekleştirilmesine yönelik olarak, açık kaynak kodlu ve dünyada pek çok kütüphane tarafından tercih edilen Koha Kütüphane Otomasyon Sistemi kullanılmaktadır. Program, okuyucu (OPAC) ve personel (Intranet) olmak üzere iki arayüz olarak kullanılmaktadır. Programın okuyucu arayüzü hem Türkçe hem de İngilizce olarak hizmete açılmıştır (Kültür ve Turizm Bakanlığı 2016 Yılı İdare Faaliyet Raporu, 2023, s. 91).

4 2022 yılına ait istatistikler Kültür ve Turizm Bakanlığı 2022 Yılı İdare Faaliyet Raporu’nda bulunmamaktadır. 2022 yılına ait internet ve bilgisayar istatistikleri Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğü’nden temin edilmiştir.

2017 yılından itibaren Kütüphane Otomasyon Sistemi (Koha Kütüphane Otomasyon Programı) ile e-Devlet Portalının entegrasyonu gerçekleştirilmiş ve vatandaşların erişimi sağlanmıştır. Bu entegrasyon sayesinde 14 yaş üzeri vatandaşlar kütüphaneye gitmeden, e-Devlet Platformu üzerinden halk kütüphanelerine e-üyelik, katalog taraması, kişisel bilgi güncelleme, kütüphane değiştirme vb. işlemleri kolay bir şekilde yapabilmektedirler. Herhangi bir halk kütüphanesine üye olanlar ayrıca ödünç aldıkları materyalin süresini uzatabilmekte ve okuma geçmişlerine erişebilmektedirler (Kültür ve Turizm Bakanlığı 2017 Yılı İdare Faaliyet Raporu, 2023, s. 80; Kültür ve Turizm Bakanlığı 2018 Yılı İdare Faaliyet Raporu, 2023, s. 94-95). 06.01.2021 tarihine kadar vatandaşlar tarafından e-Devlet Portalı üzerinden halk kütüphanelerine yapılan e-üyelik sayısı toplam 231.629 olarak gerçekleşmiştir (Kültür ve Turizm Bakanlığı 2020 Yılı İdare Faaliyet Raporu, 2023, s. 163). Ayrıca 2018 yılında KOHA kütüphane otomasyon sisteminin mobil otomasyon sistemi “kütüphanem cepte” uygulaması ile bütünleşik çalışması sağlanmıştır. Kütüphane Otomasyon Sistemi üzerinden erişilebilen hizmetlere ve yeni hizmet süreçlerine mobil uygulamalar vasıtasıyla da erişilebilmesi için geliştirilen “Kütüphanem Cepte” mobil uygulaması üzerinden kullanıcılar “e-üyelik” yapabilmekte, e-kitapları tam metin olarak ya da indirip okuyabilmekte, halk kütüphanelerinin kataloglarında tarama yapılabilen, ISBN barkodu ve konum bilgisi ile ikamet edilen ilde en yakın kütüphanelerden kitap taraması yapabilmektedir. Mobil uygulama üzerinden ödünç alınan materyal süresi uzatımı, materyal ayırtma ve okuma geçmişi görüntüleme işlemleri de yapılabilmektedir. Kullanıcılar mobil uygulama sayesinde haber ve duyurulara da kolaylıkla erişebilmektedir (Kültür ve Turizm Bakanlığı 2018 Yılı İdare Faaliyet Raporu, 2023, s. 80). 2018 yılı sonunda halk kütüphanesi üyeleri tarafından yapılan mobil uygulama indirme sayısı 42.250 iken, 2019 yılı sonunda bu sayı 103.000’i geçmiştir (Kültür ve Turizm Bakanlığı 2019 Yılı İdare Faaliyet Raporu, 2023, s. 93). 2020 yılı bitiminde ise halk kütüphanesi üyeleri tarafından yapılan mobil uygulama indirme sayısı ve aktif olunan kullanıcı sayısı 125.129’dur (Kültür ve Turizm Bakanlığı 2020 Yılı İdare Faaliyet Raporu, 2023, s. 163).

4.4.3. Kütüphane Otomasyon Sistemine Entegre e-Yayın Web Sitesi ve “e-Kitap Portalı”

Türkiye’de KYGM’ye bağlı halk kütüphanelerinde e-kitap hizmeti, ilk olarak 2017 yılında pilot uygulama için belirlenen 81 il halk kütüphanesi ve 19 ilçe halk kütüphanesi üyelerine açıldı. E-kitap hizmetiyle beraber artık kütüphane üyeleri, zaman ve mekândan bağımsız olarak 28 temel konu başlığında 19.000 e-kitaba 7/24 erişim sağladı. Okuyucular e-kitapları çevrimiçi okuyabilmekte ya da ödünç alabilmektedirler (Kültür ve Turizm Bakanlığı 2018 Yılı İdare Faaliyet Raporu, 2023, s. 94). 2018 yılında halk kütüphanesi üyeleri tarafından

yararlanılan e-kitap sayısı 188.000 iken, 2019 yılında 245.000'e, 2020 yılında ise 262.817'e ulaşmıştır. Özellikle COVID19 Pandemisinde halk kütüphanelerinin bir süre hizmete kapatılması sonrasında mobil uygulama ve OPAC üzerinden e-kitap hizmetine ilginin arttığı gözlemlenmiştir (Kültür ve Turizm Bakanlığı 2020 Yılı İdare Faaliyet Raporu, 2023, s. 163). 2022 yılında "ekitabım" Mobil E-Kitap uygulaması üzerinden ücretsiz olarak okuyucu hizmetine sunulmak üzere 2.935 çeşit e-kitabın kiralama işlemleri tamamlanmıştır (Kültür ve Turizm Bakanlığı 2022 Yılı İdare Faaliyet Raporu, 2023, s. 67).

4.4.4. RFID (Radio Frequency Identification - Radyo Frekansı ile Tanımlama) Sistem Kurulumu

Halk kütüphanelerinin dermesindeki materyalin okuyuculara ödünç verilmesi ve iade işlemleri; güvenlik önlemleri; sayım ve benzeri işlemlerin hızlı ve kaliteli bir şekilde yürütülmesi amacıyla 2016 yılından itibaren radyo frekansı aracılığı ile veri depolaması ve transferi sağlayan RFID sistemi çip teknolojisi sistemi kurulması çalışmaları başlatılmıştır. 2017 yılında RFID sistemi kullanan kütüphanelerin sayısı 21'e (Kültür ve Turizm Bakanlığı 2017 Yılı İdare Faaliyet Raporu, 2023, s. 80), 2018 yılında 25'e (Kültür ve Turizm Bakanlığı 2018 Yılı İdare Faaliyet Raporu, 2023, s. 96), 2019 yılında ise 30'a ulaşmıştır (Kültür ve Turizm Bakanlığı 2019 Yılı İdare Faaliyet Raporu, 2023, s. 93). 2020 Yılında ise yine RFID Projesi kapsamında başta prestij kütüphanelerinden İstanbul, Ankara ve Eskişehir AVM Kütüphaneleri, Konya Gar Kütüphanesi ve İstanbul Havalimanı Kütüphanesi olmak üzere toplam, 13 kütüphaneye de Otomatik Ödünç İade Kiti (Self Check) Ünitesi kurulmuştur (Kültür ve Turizm Bakanlığı 2020 Yılı İdare Faaliyet Raporu, 2023, s. 164).

4.4.5. Maker Hareketi

Maker hareketini, hedefi eğitimcilerin ve eğitim araştırmacılarının öğretme ve öğrenme şeklini değiştirmek olan, çeşitli araç ve malzemelerle etkin bir yapım, tasarım ve yenilikçilik sürecini içeren, paylaşılabilir, doğal, zengin ve özgün bir öğrenme yaklaşımı olarak tanımlamak mümkündür. Halk kütüphaneleri ise maker hareketinin bir topluluk içinde gerçekleştirildiği önemli mekanlardan birisidir. (Yavuz, 2020, s. 64-65; Demir ve Güneş, 2020, s. 60). Halk kütüphanelerinde düzenlenen kodlama, robotik, elektronik, ahşap tasarım vb. atölyeler, bu kütüphanelerin özellikle çocuk ve genç kullanıcılara yönelik sundukları –maker hareketi kapsamında değerlendirilebilecek- teknoloji tabanlı hizmetlerdendir. Bu tür etkinlik ve hizmetler halk kütüphanelerinin çocuklar ve gençler tarafından daha yoğun kullanılmasına önemli katkı sağlamaktadır. KYGM, Gençlik ve Spor Bakanlığı iş birliğiyle Ankara'da Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü Konferans Salonu'nda 29-30 Mart 2018 tarihleri arasında, "Halk Kütüp-

hanelerinde Maker Hareketi Uygulaması” başlıklı bir toplantı gerçekleştirmiştir. Toplantının akabinde Kırşehir Âşık Paşa, Uşak İskender Pala, Muş İl Halk Kütüphanesi Burdur İl Halk Kütüphanesi ve Ankara Adnan Ötüken İl Halk Kütüphanelerinde maker atölyeleri kurularak, kullanıcı hizmetine açılmıştır. Maker Atölyelerinin artırılması, buralarda sunulan hizmetlerin ver kullanılan materyallerin çeşitlendirilmesi için çalışmalar devam etmektedir (Kültür ve Turizm Bakanlığı 2018 Yılı İdare Faaliyet Raporu, 2023, s. 98).

4.5. Yaratıcı Etkinlik, Uygulama ve Projelerden Örnekler

Halk kütüphaneleri, günümüz dünyasının gereksinim duyduğu -bilgi okuryazarı, yaşanan hızlı dönüşüme çok çabuk adapte olabilen, katılımcı ve demokrat insan profilinin yetiştirilmesinde önemli bir rol ve sorumluluğa sahiptir. Bu bağlamda halk kütüphanelerinde gerçekleştirilen yaratıcı etkinlikler son derece önem taşımaktadır. Son yıllarda Türkiye’deki halk kütüphaneleri kitap okunan yerler olmanın ötesinde, pek çok yaratıcı sosyal ve kültürel etkinliğin yapıldığı üçüncü mekânlara dönüşmektedir (Altay, 2018, s. 43). Halk kütüphanelerinde güncel, çarpıcı, kamuoyunu ilgilendiren konularda konferanslar, seminerler, kurslar, imza günleri, konserler, şiir-edebiyat günleri, okur-yazar buluşmaları, yaratıcı okuma, yaratıcı yazarlık ve metin yazarlığı eğitimleri ile imza günleri, tiyatro çalışmaları, turnuvalar (satranç vb.), yarışmalar, el becerileri ve sanat sergileri, çocuklar için kitap okuma saatleri, akıl ve zekâ oyunları, kutu oyunları, robotik, keçe, origami, örgü, seramik, ebru, dikiş, ahşap atölyeleri ile sanat, bilim, doğa, spor alanlarında atölyeler vb. pek çok sosyal ve kültürel etkinlikler düzenlenmektedir. Yapılan bu etkinliklerin kütüphanelerin kullanım oranlarını da olumlu olarak etkilediği görülmektedir (Kültür ve Turizm Bakanlığı 2021 Yılı İdare Faaliyet Raporu, 2023, s. 74).

Tablo 3. Türkiye’deki halk kütüphanelerinde 2016-2022 yılları arasında gerçekleştirilen etkinlik sayısı ve katılımcı sayısını gösteren tablo ⁵		
Yıl	Etkinlik Sayısı	Katılımcı Sayısı
2016	4024	737.586
2017	5.216	743.581
2018	6.687	734.407
2019	11.943	1.128.749
2020	3.288	265.783
2021	5145	400.078
2022	14.003	796.353

5 2021 ve 2022 yıllarına ait veriler Kültür ve Turizm Bakanlığı İdare Faaliyet Raporlarında bulunmadığı için bu yıllara ait veriler KYGM’den temin edilmiştir.

Tablo 3'de COVID19 pandemisinin en yoğun hissedildiği 2020 yılına kadar halk kütüphanelerinde yapılan sosyal ve kültürel etkinlikler istikrarlı bir şekilde arttığı görülmektedir. 2021 yılında, 2020 yılına göre hem etkinlik sayısında hem de etkinliklere katılım sayısında bir artış yaşanmıştır. Son yedi yılın en fazla etkinlik gerçekleştirilen yılı olan 2022'de ise etkinliklere katılımın görece daha az olduğu dikkat çekmektedir.

Çalışmanın sınırlılığından dolayı Türkiye'deki halk kütüphanelerinde yapılan binlerce etkinlikten bahsetmek olası değildir. Bu nedenle çalışmanın bu kısmında Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından koordine ya da organize edilen yaratıcı etkinlik ve çalışmalarından bazı örnekler verilecektir:

- Halk kütüphanelerinde bilinirliği olan ve disipline edilmiş mekânlar oluşturmak amacıyla kurulan ahşap tasarım, matematik, akıllı tarım, ebru, sıcak cam, kimya, epoksi atölyelerinde ve sanal gerçeklik (VR) platformlarında toplumun her kesimine yönelik etkinlikler gerçekleştirilmektedir. 2022 yılında halk kütüphanelerinde kurulan sanal gerçeklik (VR) platformu ile ahşap tasarım, matematik, kimya, ebru, tarım, sıcak cam, epoksi, örme sepet atölyeleriyle birlikte toplam atölye sayısının 94'e yükselmesiyle kütüphane kullanıcı sayılarında artış görülmektedir (Kültür ve Turizm Bakanlığı 2022 Yılı İdare Faaliyet Raporu, 2023, s. 70).
- Edebiyat alanında dünyanın en eski ve en prestijli ödülü olan Nobel edebiyat ödülünü kazanan yazarların, ülkemizde yayınlanan bütün kitapları, "Halk Kütüphanelerinde Nobel Edebiyat Ödüllü Yazarlar Köşesi" projesi kapsamında, halk kütüphanelerinde, özel olarak tasarlanmış raflarda okuyucu hizmetine sunulmaktadır (Kültür ve Turizm Bakanlığı 2022 Yılı İdare Faaliyet Raporu, 2023, s. 70).
- Her kesimden kullanıcıya ücretsiz hizmet sunma misyonu ve geleneği olan halk kütüphanelerine ilgiyi artırmak amacıyla, "Halk Kütüphanelerinde Ücretsiz Sinema Filmi Gösterimi" projesi başlatılmıştır. 2022 yılında proje kapsamında Türk ve Dünya sinemasından seçilen 55 film kütüphanelerde gösterime sunulmuştur (Kültür ve Turizm Bakanlığı 2022 Yılı İdare Faaliyet Raporu, 2023, s. 70).
- KYGM tarafından çocukların yeteneklerinin ve el becerilerinin geliştirilmesine, yeni yetenekler kazanmasına, hızlı karar verme, bir sonraki adımı düşünme ve olasılık hesaplama mantığına destek olabilecek aynı zamanda eğlenerek öğrenmesine katkıda bulunabilecek çeşitli zeka oyunları ile oyuncaklar satın alınarak halk kütüphanelerine gönderilmektedir. Bu kapsamda 2018 yılında 17 çeşit, 2019 yılında 28 çeşit, 2022 yılında ise 106 çeşit zeka oyunu ve oyuncak Türkiye'nin dört bir yanındaki halk

kütüphanelerine gönderilmiştir (Kültür ve Turizm Bakanlığı 2019 Yılı İdare Faaliyet Raporu, 2023, s. 91).

- Türkiye'nin büyükşehirlerinde yer alan ve yoğun bir kullanıma sahip olan AVM'ler, festivaller, kitap fuarları, düzenli olarak gezici kütüphaneler tarafından ziyaret edilerek, halk kütüphaneleri tanıtımı, üyelik ve ödünç kitap verme hizmetleri yapılmaktadır. Gezici kütüphanelerde Maker atölyeleri ve çeşitli kültürel etkinlikler düzenlenmektedir (Kültür ve Turizm Bakanlığı 2019 Yılı İdare Faaliyet Raporu, 2023, s. 89).
- KYGM tarafından, 2018 yılında, KYGM temsilcilerinin ve konu ile ilgili çalışmaları olan gönüllü kütüphanecilerin katılımı ile eğitim müfredatına yenilikçi ve katma değeri yüksek Bilgi Okuryazarlığı Eğitim Programının dâhil edilmesine yönelik "Halk Kütüphanelerinde Bilgi Okuryazarlığı Eğitim Programı" gerçekleştirilmiştir. Çalışma süresince; kütüphaneciler önceden kendilerine iletilen sınıf seviyeleri ve ders müfredatları kapsamında hazırlamış oldukları eğitim taslaklarını katılımcılar ile paylaşmış, 2018-2019 Eğitim Öğretim Yılı İkinci Dönemi'nde eş zamanlı olarak yedi okulda gerçekleştirilmesi planlanan bilgi okuryazarlığı eğitimine ilişkin bilgilendirme yapılmıştır. Ayrıca KYGM koordinasyonunda pek çok şehirde periyodik aralıklarla öğrencilere yönelik Bilgi Okuryazarlığı Eğitim Programı uygulanmaktadır (Kültür ve Turizm Bakanlığı 2019 Yılı İdare Faaliyet Raporu, 2023, s. 95).
- KYGM tarafından başta dezavantajlı çocuklar olmak üzere, kütüphane kullanıcılarını okula hazırlamak, tatil aralarında etkinliklerle eğitime devam etmelerini sağlamak amacıyla planlanan Kütüphane Yaz Programı (KÜYAP) projesi 2018 yılında hayata geçirilen bir diğer önemli yaratıcı etkinliktir. İlk olarak 2018 yılında pilot uygulama olarak yaz tatili döneminde Ankara Adnan Ötügen İl Halk Kütüphanesi'nde uygulanan proje süresince, çocuklara, gençlere ve ebeveynlere çeşitli konu ve içeriklerde ücretsiz eğitimler/etkinlikler sunulmuştur. Kısa bir süre içerisinde 34 halk kütüphanesinde de uygulanmaya başlanan proje kapsamında uzmanlar tarafından çocuk ve ebeveyn eğitimleri, sanat, bilim, doğa, spor alanlarında çeşitli atölyeler, toplumun ilgi duyduğu konularda uzman söyleşileri, katılımcılara "deneyim odaklı" öğrenme fırsatı sunulan çeşitli etkinlikler, yeni nesil çocuk ve gençlerin toplumsal farkındalık düzeylerini artıran sosyal sorumluluk kampanyaları düzenlenmiştir. KÜYAP projesi uygulanan kütüphanelerin ödünç materyal hareketliliğinde ve üye sayısında da gözle görülür bir artış olduğu gözlemlenmiştir. Örneğin KÜYAP Projesinin uygulandığı 35 kütüphanedeki Ödünç Materyal Verme Sayısı 2017 yılında 219.480 iken, 2018 yılında 252.234'e yükselmiştir. Kütüphanelerin 2017 yılında 221.497 olan üye sayısı ise 2018 yılında 254.252 olmuştur

(Kültür ve Turizm Bakanlığı 2019 Yılı İdare Faaliyet Raporu, 2023, s. 95). KÜYAP Projesi ile Halk Kütüphaneleri çocukların ve gençlerin sosyalleşeceği ve tatil dönemlerinde keyifli anılar biriktireceği üçüncü mekânlara dönüşmüştür. Bu kapsamda projenin özellikle çocuk ve genç kütüphane kullanıcılarına önemli katkılar sağladığını söylemek mümkündür. Proje hala pek çok halk kütüphanesi tarafından sürdürülmektedir.

- KYGM koordinasyonunda; kamu kurumları, sivil toplum kuruluşları ve gönüllüler iş birliği ile Ankara İli Polatlı İlçesi Sarıoba Mahallesi'nde yaklaşık 100 adet çocuğun bulunduğu mevsimlik tarım işçilerinin yaşadığı kampta birer gün süre ile Kütüphane Şenliği düzenlenmiştir (Kültür ve Turizm Bakanlığı 2018 Yılı İdare Faaliyet Raporu, 2023, s. 100).
- Roman vatandaşların yoğun olarak yaşadıkları 16 pilot ilde (Ankara, Hatay, Eskişehir, İzmir, Manisa, Mersin, Tekirdağ, Çanakkale, Kocaeli, Bursa, İstanbul, Edirne, Kırklareli, Antalya, Aydın ve Diyarbakır) gezici kütüphaneler konumlandırılmış, Roman vatandaşlara yönelik masal dinletileri, atölyeler (bilim, sanat vs.) bilinçlendirme faaliyetleri (basılı, görsel, işitsel materyaller ile) kitap, kütüphane bilinci kazandırma faaliyetleri, müzik dinletileri, sokak oyunları gibi etkinlikler organize edilmiştir. (Kültür ve Turizm Bakanlığı 2022 Yılı İdare Faaliyet Raporu, 2023, s. 70).
- Halk kütüphanelerinde engellilere yönelik hizmetleri detaylı analiz edebilmek ve kütüphane binalarının erişilebilirliği, teknolojik donanımı, personel durumu, üye/materyal sayıları gibi verilere ulaşarak daha geniş bir envanter oluşturmak amacıyla KYGM'ye bağlı tüm il ve ilçe halk kütüphanelerine 20 sorudan oluşan "Halk Kütüphanelerinde Engelli Hizmetleri" anketi uygulanmıştır (Kültür ve Turizm Bakanlığı 2018 Yılı İdare Faaliyet Raporu, 2023, 101).
- Yazılı ve sözel kültür açısından son derece zengin bir geçmişe sahip olan ülkemizde kültür turizmine katkı sağlamak, kültürün yerel bağlarını güçlendirmek, edebi kültürün yaşandığı ve geliştirildiği ortamlar oluşturmak amacıyla; o ilde ve çevre illerde doğmuş ya da uzun yıllar yaşamış yazarların eserleri ve kendileri hakkında yazılmış çalışmalardan oluşturulan özel koleksiyonlar ile yazarlara ait objelerin (kalem, daktilo vb. araçgereçler) bulunduğu 10 Edebiyat Müze Kütüphanesi hizmete açılmıştır (Kültür ve Turizm Bakanlığı 2022 Yılı İdare Faaliyet Raporu, 2023, s. 69).
- Halk kütüphanelerinin, kullanıcılarının hayatına dokunan edebî, kültürel, sanatsal ve sosyal faaliyetlerin gerçekleştirildiği merkezler haline getirilmesi amacıyla KYGM tarafından 2020 yılında etkinlik düzenleme sürecinde izlenmesi gereken yol ve yöntemlerin

belirlenmesine yönelik “Etkin Kütüphane Projesi” başlatılmıştır. Proje kapsamında; 1 Mart 2020 Pazar günü, saat 14.00’de, Millî Kütüphane Konferans Salonunda, İl Halk Kütüphanesi Müdürleri Koordinasyon Toplantısı düzenlenmiş, toplantı da haftalık, aylık ve yıllık etkinlik programlarının oluşturulmasına yönelik çalışmalar yürütülmüştür. 2 Mart 2020 Pazartesi günü, saat 09.30’da, Millî Kütüphane Konferans Salonu’nda, Etkin Kütüphane Projesi Açılış Töreni gerçekleştirilmiştir. Yine proje kapsamında Çağdaş Drama Derneği ile KYGM arasında “Kütüphanede Drama ile Fark Yarat! İş Birliği Protokolü” imzalanmıştır. (Kültür ve Turizm Bakanlığı 2020 Yılı İdare Faaliyet Raporu, 2023, s. 168). Pandemi dönemine de denk gelen Etkin Kütüphane Projesi kapsamında yapılan etkinlikleri neredeyse tamamı çevrimiçi platformlarda gerçekleştirilmiştir. Proje kapsamında gerçekleştirilen Anadolu masalları, dünya dillerinden masallar, büyüklere masallar, Karagöz ve Hacivat gösterileri, robotik, keçe, origami, örgü, seramik, ebru, dikiş, ahşap, takı tasarımı, ayaç ve şapka yapım atölyeleri ile edebiyat, kültür, sanat, kişisel gelişim ve sağlık alanlarında söyleşiler, aile seminerleri ve farkındalık eğitimlerini kullanıcılara “etkinkutuphane” sosyal medya hesapları üzerinden (Twitter’da ve Facebook’ta @etkinkutuphane; Instagram’da @kutuphanedeyim; Youtube’da ise “Etkin Kütüphane”) canlı olarak takip etmişlerdir. Proje kapsamında; sadece 2020 yılında yapılan çevrimiçi etkinlik sayısı yaklaşık 400 olmuştur (Kültür ve Turizm Bakanlığı 2020 Yılı İdare Faaliyet Raporu, 2023, s. 169). Etkin Kütüphane Projesi kapsamında 2022 yılında önemli bir adım atılarak kullanıcıların eğitim, kültür, sanat ve teknoloji alanındaki gelişmelere ile yeni hizmet süreçlerine mobil uygulamalar vasıtasıyla erişebilirliğini sağlamak için, etkin kütüphane mobil uygulaması geliştirilmiştir (Kültür ve Turizm Bakanlığı 2022 Yılı İdare Faaliyet Raporu, 2023, s. 70-71).

- Halk kütüphaneleri bünyesinde yerel hafızanın korunması ve yerel kültürün gelecek nesillere aktarılması amacıyla, şehre ait yayınlar, nadir eserler, salnameler, kültürel miras unsurları ve şehir görsellerinin derlenip kullanıcıya sunulacağı “Şehir Araştırma Merkezleri” kurulması için çalışmalar sürdürülmektedir. İlk etapta 81 il halk kütüphanesi bünyesinde oluşturulacak bu merkezler, basılı ve dijital olarak kentin milli hafızasını canlı tutma misyonunu üstlenecektir. Merkezlerin ilkinin pilot proje olarak uygulanmak üzere öncelikle yeni yapılan modern kütüphane örneklerinden Kırşehir İl Halk Kütüphanesi bünyesinde kurulması işlemlerine başlanmıştır. Kütüphanede kurulacak olan Şehir Araştırma Merkezinin diğer illerde kurulacak olan merkezler için de örnek teşkil edeceği düşünülmektedir (Kültür ve Turizm Bakanlığı 2020 Yılı İdare Faaliyet Raporu, 2023, s. 164).

- KYGM koordinasyonunda kütüphanecilere yönelik olarak da “Masaldan Kütüphane-ye, Kütüphaneden Masala”, “Koha Kütüphane Otomasyon Sistemi ve Kataloglama eğitimi”, “Kataloglama Eğitimi” vb. gibi mesleki gelişimlerine katkı sağlayacak pek çok farklı eğitim ve seminer de verilmektedir (Kültür ve Turizm Bakanlığı 2022 Yılı İdare Faaliyet Raporu, 2023, s. 70-71).

5. Sonuç ve Değerlendirme

Halk kütüphaneleri içinde bulunduğu toplumun her kesiminin bilgi, eğitim, kültür ve sosyalleşme ile ilgili gereksinimlerini karşılamak amacıyla onlara ücretsiz olarak hizmetler geliştiren yerel kültür kurumlarıdır. Kütüphane türleri içerisinde toplumsal misyonu ve etkileşimi en fazla olan kütüphaneler halk kütüphaneleridir. Dolayısıyla toplumsal değişimlerden en fazla etkilenen kütüphaneler de halk kütüphaneleridir. Başka bir deyişle içinde bulunduğu toplum değiştikçe halk kütüphaneleri de değişecektir. Türkiye’deki halk kütüphanelerinde dönüşen kullanıcı hizmetlerinin ele alındığı bu çalışmada, ülkedeki halk kütüphanelerinin büyük bir kısmının bağlı olduğu Kültür ve Turizm Bakanlığı KYGM’nin 2015-2022 yılları arasında halk kütüphaneleri ile ilgili gerçekleştirdiği proje, uygulama, çalışma ve etkinlikler ele alınmıştır. Çalışmada elde edilen bulgulardan hareketle aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

KYGM’nin yeni modern kütüphane binalarının hizmete açılması ve eski kütüphane binalarının da modernize edilmesi yönünde ciddi bir gayret içerisinde olduğu görülmektedir. Gerek yeni yapılan gerekse modernize edilen kütüphane binalarının modern ve yenilikçi bir bakış açısıyla tasarlandığı görülmektedir. Son yıllarda inşa edilen ve modernize edilen kütüphane binalarının geleneksel kamu binası görüntüsünden sıyrılarak kullanıcıları için cazip olanaklar ve hizmetler sunan üçüncü mekânlara dönüştüğü söylenebilir.

Mesai kavramı konusunda yaşanan dönüşüm de oldukça dikkat çekicidir. Halk kütüphanelerinin mesai saatleri dışında kullanıcılarına hizmet vermeye başlaması, mesai günleri ve saatlerinde kütüphaneye gelemeyen kişilerin kütüphaneleri daha aktif olarak kullanmasına vesile olmuştur. Mesai saatlerinde yapılan düzenlemeler kütüphanelerin kullanım düzeyini de olumlu olarak etkilemiştir.

KYGM’nin gerçekleştirdiği etkinlik, proje ve çalışmalarda sergilediği yönetim modeli de oldukça önemlidir. 2015-2022 yılında Genel Müdürlük; Milli Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Gençlik ve Spor Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, üniversiteler, belediyeler, Sivil Toplum Kuruluşları.. pek çok farklı kurum ve kuruluşla işbirlikleri yaparak son derece önemli ve değerli proje ve çalışmalara imza atmıştır. Bu çalışmalar sadece kütüphaneler için değil, toplumun her kesiminde sinerji yaratacak potansiyele sahiptir.

Halk Kütüphanelerinde yaşanan teknolojik dönüşüm de dikkat çekici bir boyuttadır. Son dönemlerde kablosuz internet erişimi bulunan ve internet erişim merkezî olan halk kütüphanesi sayısının arttığı göze çarpmaktadır. Halk kütüphanelerinde kullanıcıların hizmetine sunulan bilgisayar sayısının da hızlı bir şekilde yükseldiği görülmektedir.

Halk kütüphanelerinde sunulan e-kitap, mobil e-kitap uygulaması, kütüphanem cepte uygulaması, etkin kütüphane mobil uygulaması, Maker Atölyeleri, RFID Sistemi, Ödünç İade Kiti gibi teknoloji tabanlı hizmetlerde kullanıcıların ilgisini çekmektedir. Özellikle e-kitap okumanın ve mobil işlemlerin her geçen yıl artarak yaygınlaştığı gözlemlenmektedir.

KYGM tarafından yapılan yaratıcı etkinlikler de konumuz açısından önemlidir. Bu etkinliklerde genel müdürlüğün katılımcı bir anlayışı benimsemesi, farklı kurum ve kuruluşlarla işbirlikleri yapması halk kütüphaneleri için de örnek teşkil etmektedir. Ayrıca etkinlik ve hizmetlerde çoğunlukla tarım işçisi, göçmen, mahkum vb. gibi dezavantajlı gruplara eğilimi de takdirle karşılanması gereken bir durumdur.

KYGM gezici kütüphanelerle gerçekleştirdiği etkinlik ve çalışmalar ile kamuoyunun dikkatini çekmektedir. Gezici kütüphanelerin AVM, Festival, Fuar, Konser gibi kalabalık etkinliklere katılarak tanıtım çalışmaları yapmaları, dezavantajlı grupların yaşam alanına giderek buralarda pek çok yaratıcı etkinlik gerçekleştirmesi halk kütüphaneleri konusunda bir farkındalık yaratmaktadır. Özellikle ülkemizde 06 Şubat 2023 tarihinde meydana gelen deprem felaketi sonrasında deprem bölgesine giden ilk kurumlardan birisinin gezici kütüphaneler aracılığıyla KYGM olması ayrıca olumlu karşılanması gereken bir çalışmadır. Deprem bölgesinde gönüllü olarak görev yapan gezici kütüphaneler ve kütüphaneciler yaraların sarılması için büyük emek ve çaba harcamışlardır.

Yukarıda sıralanan proje, çalışma ve etkinliklerin her biri halk kütüphanelerinin yenilikçi ve değer yaratan organizasyonlar olması bakımından kıymetlidir. Bu etkinlikler hem halk kütüphanelerinin toplumsallaşmasına katkı sağlamakta, hem de toplumda halk kütüphaneleri ile ilgili bir farkındalık yaratmaktadır. Genel Müdürlük tarafından yapılan çalışmaların halk kütüphaneleri üzerinde de oldukça olumlu bir sinerji yarattığı görülmektedir. Halk kütüphaneleri tarafından her geçen yıl artarak devam eden yaratıcı etkinlik ve çalışmalar bu sinerjinin en güzel yansımasıdır. Bununla birlikte bu çalışmaların sürdürülebilir ve devamlı olması son derece önemlidir. Zira bu çalışmaların devamlılığı sadece halk kütüphanelerinin geleceğini değil, Türkiye'nin geleceğini de etkileyecek ve şekillendirecektir.

Teşekkür: Çalışma kapsamında Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğü'ne ait verilerin temin edilmesi sürecindeki yardımlarından dolayı KYGM'de kütüphaneci olarak görev yapan sayın Ebru KÖKSEL'e teşekkür ederim.

Kaynakça / References

- Altay, A. (2015). *The public library services in Turkey and Bulgaria the transition process to information society*. İstanbul: İdeal Kültür Yayıncılık.
- Altay, A. (2018). Türkiye'deki halk ve çocuk kütüphanelerinde çocuklara yönelik yaratıcı bilgi hizmetleri: Örnekler ve öneriler. 1. *Uluslararası Çocuk Kütüphaneleri Sempozyumu Bildiriler ve Posterler 14-17 Kasım 2018, Nevşehir / Türkiye* içinde (ss. 40-49). Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğü.
- Altay, A., Akın Gürdal, S. ve Biçen Aras, B. (2019). Public libraries and digital natives: The situation in Turkey. *Turkish Studies-Information Technologies and Applied Sciences*, 14(2), 107-132.
- Avcı, H. ve Gök, E. (2022). Yükseköğretimde Yönetişim: Türkiye'de Üniversite Senatoları ve Katılımcılık. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 5(3), 248 - 262.
- Batman Şehit Şenay Aybüke Yalçın Kütüphanesine rekor ziyaretçi. (2023, 26 Ocak) Erişim adresi: <https://www.sondakika.com/haber/haber-batman-sehit-senay-aybuke-yalcin-kutuphanesine-15585244/>.
- Bayramoğlu, S. (2005). *Yönetişim zihniyeti*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Bowen, G. A. (2009). Document analysis as a qualitative research method. *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27-40.
- Dalkıran, Ö. (2022). Türkiye'deki devlet üniversite kütüphanelerinin mevzuatlarında yer alan kullanıcı tanımlarının değerlendirilmesi. A. Altay, N. Taşkın ve H. Öztürk (Yay. Haz.). *Uluslararası Gelenekten Geleceğe Bilgi ve Belge Yönetimi Sempozyumu: Vefatının 50. Yıl Dönümünde Adnan Ötügen ve Cumhuriyet Dönemi Türk Kütüphaneciliği Bildiri Kitabı 26-28 Mayıs 2022 – Bartın*, içinde (s. 216-234). İstanbul: İdealkültür Yayınları.
- Demir, G. ve Güneş, A. (2020). Kültürel boyutu ile "makerspace" yapılanmaları: Kütüphanelerin rolü. *Nosyon: Uluslararası Toplum ve Kültür Çalışmaları Dergisi*, (6), 52-71.
- Demircioğlu, Ö. (2007) *Türkiye'de halk kütüphanesi hizmetlerinin yerel yönetimlere devri konusunda kütüphane yöneticileri ve kütüphanecilerin yaklaşımları*. Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Deprem bölgesinde 38 Gezici Kütüphane hizmet veriyor. (2023, 27 Mart). Erişim adresi: <https://www.aa.com.tr/tr/asrin-felaketi/deprem-bolgesinde-38-gezici-kutuphane-hizmet-veriyor-/2856644>.
- Devi, S. (2014). Concept, issues and importance of interlibrary loan service in UNISWA libraries. *Modern Research Studies*, (1), 341-357.
- Garnar, M. ve Tonyan, J. (2021). Library as place: Understanding contradicting user expectations. *The Journal of Academic Librarianship*, 47(5), 102391. <https://doi.org/10.1016/j.acalib.2021.102391>.
- Hosono, K. (2006). Changes in university and public libraries in Japan. *IFLA Journal*, 32(2), 119-130.
- Jaeger, P. T., Bertot, J. C. ve Fleischmann, K. R. (2011). Evolving relationships between information technology and public libraries. J. C. Bertot, P.T. Jaeger ve C.R. McClure (Yay. Haz.) *Public Libraries and the Internet: Roles, Perspectives and Implications*, içinde (s.3-14). Santa Barbara: Libraries Unlimited.
- Karadeniz, Ş. (2012). Halk Kütüphaneleri Yönetmeliği (2012) ile yürürlükten kaldırılan yönetmeliklerin karşılaştırılması. B. Yılmaz (Yay. Haz.). 2. *Halk Kütüphaneciliği Sempozyumu: Değişen Dünyada halk kütüphaneleri 09-12 Mayıs 2012, Muğla* içinde (s. 85-95). Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı.
- Kulu Halk kütüphanesinde 2021 yılında rekor kullanıcı sayısı. (2022, 10 Ocak). Erişim adresi: https://www.konhaber.com/3-sayfa/kulu_halk_kutuphanesinde_2021_yilinda_rekor_kullanici_sayisi-1687092h.

- Küçükçavuş, M. A. ve Coşkun, S. (2012). Yönetişim modeli olarak sosyal yardımlarda sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği ve akreditasyon. *Sosyal Politika Çalışmaları*, 28, (7), 9-18.
- Kültür ve Turizm Bakanlığı 2015 Yılı İdare Faaliyet Raporu* (2023, 05 Mayıs). Erişim adresi: <https://sgb.ktb.gov.tr/TR-158779/2015-yili-idare-faaliyet-raporu.html>.
- Kültür ve Turizm Bakanlığı 2016 Yılı İdare Faaliyet Raporu* (2023, 05 Mayıs). Erişim adresi: <https://sgb.ktb.gov.tr/TR-175293/2016-yili-idare-faaliyet-raporu.html>.
- Kültür ve Turizm Bakanlığı 2017 Yılı İdare Faaliyet Raporu* (2023, 05 Mayıs). Erişim adresi: <https://sgb.ktb.gov.tr/TR-205525/2017-yili-idare-faaliyet-raporu.html>.
- Kültür ve Turizm Bakanlığı 2018 Yılı İdare Faaliyet Raporu* (2023, 05 Mayıs). Erişim adresi: <https://sgb.ktb.gov.tr/TR-238689/2018-yili-idare-faaliyet-raporu.html>.
- Kültür ve Turizm Bakanlığı 2019 Yılı İdare Faaliyet Raporu* (2023, 05 Mayıs). Erişim adresi: <https://sgb.ktb.gov.tr/TR-259674/2019-yili-idare-faaliyet-raporu.html>.
- Kültür ve Turizm Bakanlığı 2020 Yılı İdare Faaliyet Raporu* (2023, 05 Mayıs). Erişim adresi: <https://sgb.ktb.gov.tr/TR-283638/2020-yili-idare-faaliyet-raporu.html>.
- Kültür ve Turizm Bakanlığı 2021 Yılı İdare Faaliyet Raporu* (2023, 05 Mayıs). Erişim adresi: <https://sgb.ktb.gov.tr/TR-311860/2021-yili-idare-faaliyet-raporu.html>.
- Kültür ve Turizm Bakanlığı 2022 Yılı İdare Faaliyet Raporu* (2023, 05 Mayıs). Erişim adresi: <https://sgb.ktb.gov.tr/TR-338571/2022-yili-idare-faaliyet-raporu.html>.
- KYGM. (2023, 04 Mayıs). Erişim adresi: <https://kygm.ktb.gov.tr/TR-339758/2022-yili-istatistikleri.html>.
- Polat, C. (2021). Bilgi merkezlerinde yönetim ve kullanıcı hizmetleri: Kullanıcı eğitimi. E. Yılmaz ve L. Kanık (Yay. Haz.). *Bilgi Merkezlerinde Yönetim: Cilt 2*, içinde (s. 229-262). İstanbul: Hiperyayın.
- User. (2007). Mortimer, M. (Ed.). *Library Speak: A Glossary of Terms in Librarianship and Information Management* içinde (First North American Ed.). TotalRecall Publications, Inc.
- User. (2013). Levine-Clark, M. ve Dean, C. C. (Ed.). *ALA Glossary of Library and Information Science* içinde (4. ed.). American Library Association.
- Yavuz, C. (2020). Kütüphane tasarımında yenilikçi mekânlar: Yaratıcı alanlar olarak Makerspace Hareketinin incelenmesi. *International Journal of Social and Humanities Sciences (IJSHS)*, 4(2), 63-86.
- Yılmaz, B. (2010) Public libraries in Turkey. *Fontees Artis Muscae*, (57), 303-308.
- Yılmaz, B. (2013). Halk kütüphanelerinde mekânsal estetik. 3. *Halk Kütüphaneciliği Sempozyumu 8-10 Mayıs 2013, Bodrum* içinde s. 69-73. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı.
- Yılmaz, E. (2005). Kullanıcı hakları ve sorumlulukları: Bir standart denemesi. *Türk Kütüphaneciliği*, 19(3), 1-18.